

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)
**ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА БАЗИ
ДАНИХ В ЗЕМЛЕУСТРОЇ**

Розробник: Вадим ЧУВПИЛО
кандидат з державного управління, доцент

Гарант: Вадим ЧУВПИЛО
кандидат з державного управління, доцент

Полтава 2022р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника	
Назва навчальної дисципліни:	Геодезія
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу:	кафедра землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова
Контактні дані розробника, який залучений до викладання:	<i>Викладач:</i> Вадим Чувпило, кандидат з державного управління, доцент <i>Контакти:</i> ауд 32 (навчальний корпус № 1) <i>профайл викладача на сайті Університету:</i> <i>e-mail:</i> vadym.chuvpylo@pdaa.edu.ua
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність Освітня програма	193 Геодезія та землеустрій <i>ОПП Геодезія та землеустрій</i>
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Передумовою вивчення навчальної дисципліни є блок дисциплін «Основи електронного урядування», «Управління базами даних», «Інтернет-технології та ресурси», «Державні інформаційні ресурси».
Заплановані результати навчання:	
Мета вивчення навчальної дисципліни:	поглиблення теоретичних знань та практичних навичок щодо теорії та практики використання геоінформаційних технологій в автоматизованих системах обробки та аналізі просторово-координованої інформації, моделюванні стану навколишнього середовища, а також прийняття на основі цих систем управлінських рішень в режимі реального часу.
Основні завдання навчальної дисципліни:	розуміти зміст поняття "геоінформаційні системи"; ознайомитися з особливостями апаратного та програмного забезпечення ГІС; аналіз та математична обробка геологічної інформації; створення прогнозних карт; визначення основних напрямів використання ГІС для розв'язання різних прикладних задач; володіти навичками проектування, організації функціонування і використання геоінформаційних систем в виробничих підрозділах і органах державного управління та у приватній сфері у всіх галузях народного господарства. Невід'ємним завданням дисципліни також є набуття знань і навичок впровадження технології робіт: від отримання топографічних або картографічних матеріалів аж до створення повнофункціональних геоінформаційних систем, здатних вирішувати найрізноманітніші завдання.
Компетентності:	
Загальні :	
Фахові :	2. Здатність застосовувати теорії, принципи, методи фізико-математичних, природничих, соціально-економічних, інженерних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою. 4. Здатність обирати та використовувати ефективні методи,

	<p>технології та обладнання для здійснення професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою.</p> <p>5. Здатність застосовувати сучасне інформаційне, технічне і технологічне забезпечення для вирішення складних питань геодезії та землеустрою.</p> <p>6. Здатність виконувати дистанційні, наземні, польові та камеральні дослідження, інженерні розрахунки з опрацювання результатів досліджень, оформляти результати досліджень, готувати звіти при вирішенні завдань геодезії та землеустрою.</p> <p>9. Здатність застосовувати інструменти, прилади, обладнання, устаткування при виконанні завдань геодезії та землеустрою.</p> <p>11. Здатність здійснювати геодезичний моніторинг земної поверхні, природних об'єктів, інженерних споруд</p>
<p>Програмні результати навчання:</p>	<p>7. Виконувати обстеження і вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні та проектно-вишукувальні роботи при виконанні професійних завдань з геодезії та землеустрою.</p> <p>8. Брати участь у створенні державних геодезичних мереж та спеціальних інженерно-геодезичних мереж, організовувати та виконувати топографічні та кадастрові знімання, геодезичні вимірювання, інженерно-геодезичні вишукування для проектування, будівництва та експлуатації об'єктів будівництва.</p> <p>9. Збирати, оцінювати, інтерпретувати та використовувати геопросторові дані, деталі щодо об'єктів природного і техногенного походження, застосовувати статистичні методи їхнього аналізу для розв'язання спеціалізованих задач у сфері геодезії та землеустрою.</p> <p>10. Обирати і застосовувати інструменти, обладнання, устаткування та програмне забезпечення, які необхідні для дистанційних, наземних, польових і камеральних досліджень у сфері геодезії та землеустрою.</p> <p>11. Організовувати та виконувати дистанційні, наземні, польові і камеральні роботи в сфері геодезії та землеустрою, оформляти результати робіт, готувати відповідні звіти.</p> <p>12. Розробляти документацію із землеустрою, кадастрову документацію і документацію з оцінки земель із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.</p> <p>13. Планувати і виконувати геодезичні, топографічні та кадастрові знімання, опрацьовувати отримані результати у геоінформаційних системах.</p> <p>14. Планувати складну професійну діяльність, розробляти і реалізовувати проекти у сфері геодезії та землеустрою за умов ресурсних та інших обмежень.</p>

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	193ГЗ_бд_2022 стн,			
	усього	у тому числі		
л		лаб	с.р.	
1. Загальні поняття про інформаційні та геоінформаційні системи	10	2	-	8
2. Історія розвитку ГІС	10	2	-	8
3. Структура, функції та технології ГІС	10	2	-	8
4. Подання об'єктів реального світу в ГІС	10	2	-	8
5. Інформаційне забезпечення ГІС	10	2	-	8
6. Загальні відомості про моделі даних у ГІС	10	2	-	8
7. Растрові моделі подання просторових даних	12	4	-	8
8. Векторні моделі подання даних у ГІС	10	2	-	8
9. Загальні відомості про системи керування базами даних	10	2	-	8
10. Принципи побудови баз даних, їх архітектура і класифікація	14	2	4	8
11. Моделі баз даних	14	2	4	8
12. Реляційні моделі та нормалізація відношень у них	16	2	6	8
13. Підвищення ефективності роботи баз даних	14	2	4	8
14. Мова структурованих запитів SQL	14	2	4	8
15. Організація збереження даних у ГІС	16	2	6	8
Усього годин	180	32	28	120

Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю				Разом
	Виконання лабораторної роботи та її захист	Виконання завдань самостійної роботи	Виконання тестових завдань	Екзамен	
193ГЗ_бд_2022 стн,					
ПРН 7	4	4	10	20	8
ПРН 8	4	4			8
ПРН 9	4	4			8
ПРН 10	4	4			8
ПРН 11	5	4			9
ПРН 12	5	4			9
ПРН 13	5	5			10
ПРН 14	5	5			10
Разом	36	34	10	20	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			
	Виконання лабораторної роботи та її захист	Виконання завдань самостійно і роботи	Виконання тестових завдань	Разом
	193ГЗ_бд_2022 стн,			
1. Загальні поняття про інформаційні та геоінформаційні системи	-	-	10	-
2. Історія розвитку ГІС	-	-		-
3. Структура, функції та технології ГІС	6	2		8
4. Подання об'єктів реального світу в ГІС	-	2		2
5. Інформаційне забезпечення ГІС	-	2		2
6. Загальні відомості про моделі даних у ГІС	-	2		2
7. Растрові моделі подання просторових даних	6	2		8
8. Векторні моделі подання даних у ГІС	12	2		14
9. Загальні відомості про системи керування базами даних	-	2		2
10. Принципи побудови баз даних, їх архітектура і класифікація	-	2		2
11. Моделі баз даних	-	2		2
12. Реляційні моделі та нормалізація відношень у них	-	2		2
13. Підвищення ефективності роботи баз даних	-	2		2
14. Мова структурованих запитів SQL	-	3		3
15. Організація збереження даних у ГІС	12	3		15
Всього	36	34	10	80
Екзамен				20
Разом				100

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання
193ГЗ бд 2022 стн,

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
Виконання лабораторної роботи та її захист	1	відсутність розрахунків показників, отриманих у ході проведення лабораторного експерименту, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	2	розрахунки показників, отримані у ході проведення лабораторного експерименту викладені не у повному обсязі, захист звіту роботи містить неточності, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти за мінімальним критерієм
	3	розрахунки показників, отримані у ході проведення лабораторного експерименту викладені не у повному обсязі, захист звіту роботи містить незначні неточності, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти за критерієм нижче середнього
	4	розрахунки показників, отримані у ході проведення лабораторного експерименту викладені у повному обсязі, захист звіту роботи містить незначні неточності, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти за середнім критерієм
	5	розрахунки показників, отримані у ході проведення лабораторного експерименту викладені у повному обсязі, захист звіту роботи містить незначні неточності, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти за середнім критерієм
	6	розрахунки лабораторної роботи виконані правильно, сформовані повні висновки, що свідчить про можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
Виконання завдань самостійної роботи	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	1	надав 60-73% відповіді на теоретичне питання, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти за мінімальним критерієм
	2	надав 74-83% відповіді на теоретичне питання, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти за середнім критерієм
	3	теоретичне питання розкрито повністю (84-100%), що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти за критерієм вищого рівня
Виконання тестових завдань	6	надав 60-63% відповідей на тестові питання, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти за мінімальним критерієм
	7	надав 64-73% відповідей на тестові питання, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти за мінімальним критерієм
	8	надав 74-89% відповідей на тестові питання, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти за середнім критерієм
	9	надав 82-89% відповідей на тестові питання, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти за критерієм вище середнього
	10	тестове завдання виконано у повному обсязі (90-100%), що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти за критерієм вищого рівня

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти денної форми навчання на екзамені

Вид завдання	Бали	Кількість правильних відповідей на питання тесту	Критерії оцінювання
тестове	5	30-35	тестові завдання виконані у мінімальному обсязі, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти при опануванні освітнього компоненту
	10	36-40	тестові завдання виконані у достатньому обсязі, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти при опануванні освітнього компоненту
	15	41-45	тестові завдання виконані у достатньому обсязі, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти при опануванні освітнього компоненту
	20	46-50	тестові завдання виконані у повному обсязі, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти при опануванні освітнього компоненту

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 180 год.

Кількість кредитів – 6.

Форма семестрового контролю – іспит.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Здобувачі вищої освіти мають дотримуватися положень Академічної доброчесності: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

Здобувачам надається можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyapromobilnistpdau.pdf>.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Презентації, відеоролики

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бусыгин Б. С. Инструментарий геоинформационных систем : справочное пособие / Б. С. Бусыгин, И. Н. Гаркуша, Е. С. Серединин и др. – К., 2000. – 174 с.
2. Ішук О. О. Просторовий аналіз в ГІС : навч. посіб. / О. О. Ішук, М. М. Коржнев, О. Є. Кошляков ; за ред. акад. Д. М. Гродзинського. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2003. – 195 с.
3. Кліменко І. В. Технології електронного урядування : навч. посіб. / І. В. Кліменко, К. О. Линьов. – К. : ДУС, 2006. – 225 с.
4. Воробьева А. А. Геоинформационные системы территориального управления / А. А. Воробьева. – СПб. : СПб НИУ информационных технологий, механики и оптики, 2012. – 130 с.
5. Ладичук Д. О. Бази геоінформаційних даних / Д. О. Ладичук, В. І. Пічура. – Херсон : ХДУ, 2007. – 103 с.
6. Костріков С. В. Дослідження самоорганізації флювального рельєфу на засадах синергетичної парадигми сучасного природознавства: монографія / С. В. Костріков, І. Г. Черваньов. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 144 с.

7. Морозов В. В. ГІС в управлінні водними і земельними ресурсами : навч. посіб. / В. В. Морозов. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2006. – 88 с.
8. Морозов В. В. Геоінформаційні технології в агросфері /В. В. Морозов, К. С. Лисогоров, Н. М. Шпоринська. – Херсон : ХДУ, 2007. – 223 с.
9. Морозов В. В. Моделювання та прогнозування для проектів геоінформаційних систем / В. В. Морозов, С. Я. Плоткін, М. Г. Поляков та ін. – Херсон : ХДУ, 2007. – 328 с.
10. Світличний О. О. Основи ГІС / О. О. Світличний, С. В. Плотницький. – Суми : Університетська книга, 2006. – 296 с.
11. Суховірський Б. І. Географічні інформаційні системи : навч.посіб. / Б. І. Суховірський. – Чернігів : ЧДІЕУ, 2000. – 197 с.
12. Суховірський Б. І. Геоінформаційні системи і технології в регіональному розвитку / Б. І. Суховірський. – К. : Знання України, 2002. – 210 с.
13. Ямелинець Т. С. Застосування географічних інформаційних систем у ґрунтознавстві : навч. посіб. / Т. С. Ямелинець. – Львів :Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 196 с.
14. Шипулін В. Д. Планування і управління ГІС-проектами /В. Д. Шипулін, Є. І. Кучеренко. – Харків : ХНАМГ, ХНУРЕ, 2009. – 158 с.
15. Шумаков Ф. Т. Збірник лабораторних робіт з геоінформатики /Ф. Т. Шумаков. – Харків : ХНАМГ, 2009. – 123 с.
16. Шипулін В. Д. Основні принципи геоінформаційних систем : навч. посіб. / В. Д. Шипулін ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. :ХНАМГ, 2010. – 313 с.
17. Зацерковний В. І. Аналіз стану топографо-картографічного забезпечення як джерела даних для регіональної ГІС / В. І. Зацерковний // ВісникЧДТУ. Серія "Технічні науки". – 2012. – № 1 (55). – С. 186–193.

Допоміжні

1. Пасічник В. В. Організація баз даних та знань / В. В. Пасічник, В. А. Резніченко. – К. : Видавнича група ВНУ, 2006. – 384 с.
2. Галузевий стандарт України. Правила кодування та цифрового опису векторних даних. СОУ 742-337395400012:2010. Проект. Перша редакція : у 2 т. – К. : Держспоживстандарт України, 2010. Т. 2. – 2010. – 228 с.
3. Карпик А. П. Электронное геопространство – сущность и концептуальные основы / А. П. Карпик, Д. В. Лисицкий // Геодезия и картография. – 2009. – № 5. – С. 41–44.
4. Буч Г. Объектно-ориентированное проектирование с примерами применения / Г. Буч. – К. : Диалектика, 1992.
5. Бусыгин Б. С. Англо-російсько-український словник з геоінформатики / Б. С. Бусигін, Г. М. Коротенко, Л. М. Коротенко та ін. – К. :Карбон, 2007. – 433 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

- 1.<http://vns.lpnu.ua/course/view.php?id=2930>
- 2.<http://www.goldensoftware.com>.
- 3.<http://www.geography.in.ua/.../Books/Svitlychnyj%20Osnovy%20geoinformatyky.pdf>.
- 4.<http://www.geoguide.com.ua/software/software.php?part=pitney&art=mapinfo>